

XARXA D' ESCOLES PER LA DIVERSITAT D'ORIENTACIÓ SEXUAL

PROPOSTA DE CREACIÓ D'EQUIPS DE TREBALL

El lenguaje y la estructura social no son más que las dos caras de una misma realidad. La injuria pertenece, pues, a un continuum lingüístico –y social- cuyas otras dimensiones son las diferentes formas de producción de la discriminación y desigualdad.

ERIBON, D, Identidades. Reflexiones sobre la cuestión gay, trad. Cast: José Miguel Marcén, Barcelona: Edicions Bellaterra, 2000, Colección La Biblioteca del Ciudadano.

0. PREÀMBUL

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Noves realitats a la societat d'avui

- 1.1.1 La família
- 1.1.2 Infants i joves glbtq

1.2. Antecedents

- 1.2.1. Els anys 70
- 1.2.2. Estudis i experiències educatives
- 1.2.3. Situació a Europa

2. EL PROJECTE DE LA XARXA D'ESCOLES

2.1. Iniciar la Xarxa Pilot

- 2.1.1. Ponència. Debat inicial
- 2.1.2. Adhesió
- 2.1.3. Accions a realitzar
- 2.1.4. Una proposta de temporització.

2.2. De la teoria a la pràctica

- 2.2.1. Què passa quan... ?
- 2.2.2. Parlem de continguts: El currículum.

3. ANNEX

3.1 Proposició no de llei sobre el respecte a la diversitat d'orientacions sexuals.

3.2 Declaració de drets de l'alumnat lgbtq

3.3 Díptic Inclou

Inclou: gais i lesbianes en l'educació

info@inclou.org
<http://www.inclou.org>

Fins ara l'escola ha incorporat als programes didàctics el treball de les desigualtats per raó de gènere, d'ètnia i d'origen, però segueix marcant com a referent un model familiar i de gènere tradicional que ja no és hegemònic.

Davant tots els canvis en els comportaments socials i en els models familiars, la comunitat educativa ha de ser conscient un cop més del seu paper socialitzador per als infants i per a les famílies. El treball pels drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals (lgbt) ha d'entrar a les escoles, el lloc on es donen continguts i es formen actituds.

- Fent explícita la diversitat d'orientació sexual.
- Incorporant els nous models familiars.
- Donant resposta a les necessitats i expectatives dels joves lgbt.

No actuar d'aquesta manera perpetua l'homofòbia i la discriminació fonamentada en els rols clàssics que la societat atorga a l'home i a la dona. La ignorància o la censura, no tan sols d'idees sinó de fets, alimenta la injúria i l'homofòbia.

L'escola ha de valorar la importància de l'homosexualitat com a forma de diversitat i donar cabuda a totes les persones que es veuen afectades pel masclisme per que no responen a les expectatives de gènere. Cal que l'escola es doti d'estratègies i recursos que trenquin la transmissió de l'homofòbia en les actituds i el llenguatge. Creant un entorn segur per a infants i joves gais i lesbianes s'estableix alhora per als heterosexuels un referent de diversitat.

1. INTRODUCCIÓ

GAI / LESBIANA

Persona homosexual.
Persona a qui li atrauen
les persones del mateix
sexe.

BISEXUAL

Persona a qui li poden
atreure tant homes
com dones.

HETEROSEXUAL

Persona a qui li atreuen
les persones de l'altre
sexe.

TRANSGÈNERE

Dona que ha nascut
amb cos d'home. Home
que ha nascut amb cos
de dona.

La situació actual dels drets de les persones homosexuals està en un procés d'assoliment de fites impensables per totes les generacions que varen néixer abans dels 80. La nostra societat ha avançat en la normalització social de la diversitat d'orientació sexual i en el reconeixement de drets. Avui dia comença a ser possible que les persones homosexuals tinguin una vida integrada i oberta en diversos àmbits de la societat.

Malgrat això a la nostra societat encara hi ha desconeixement sobre la realitat de la diversitat d'orientació sexual i la identitat de gènere. La situació no ha canviat per als adolescents i els educadors que són lesbianes, gais, transgènere o aquells que estan qüestionant-se la seva sexualitat (lgbtq). L'agressió, l'insult, el menyspreu, el risc que els facin la vida impossible i fins i tot l'acomiadament estan a l'ordre del dia a la majoria d'escoles del país. La violència homòfoba existeix i s'exerceix amb coacció respecte els infants que no veuen reconegut el seu dret a viure amb plenitud i normalitat la seva realitat o la dels seus parents. Malgrat això, de la mateixa forma que passa amb la violència de gènere i altres formes de domini cultural, la violència homòfoba roman invisible per que està fortament interioritzada en els nostres valors i passa inadvertida en els nostres comportaments.

QÜESTIONANT-SE L'ORIENTACIÓ / LA IDENTITAT

De vegades des de la infància i sovint durant l'adolescència els nois i noies gais, lesbianes, bisexuals i transgènere s'enfronten al repte d'acceptar que viuen una sexualitat diferent de la majoria.

Fins el moment actual, la nostra entitat ha treballat realitzant xerrades per a educadors i joves a centres educatius i esplais. Amb aquesta nova iniciativa volem canviar la dinàmica d'anar a fer xerrades als centres. Volem implicar la comunitat educativa en el treball transversal de la diversitat sexual, de la mateixa manera com es fa en molts altres temes (com ara la integració de la diversitat en els aprenentatges, el treball del racisme i la xenofòbia, i l'educació ambiental, viària o per al consum).

La xarxa d'escoles és una idea que fa temps que estem preparant. Es tracta d'oferir formació, recursos i suport a les escoles per dinamitzar un nou enfoc en el tractament de la sexualitat en els centres educatius. Volem crear un marc en el qual el treball transversal de l'homosexualitat i la identitat de gènere sigui una realitat en la pràctica educativa dels centres.

EL 9 % DELS ESTUDIANTS DE L' ESCOLA SECUNDÀRA S'IDENTIFICA COM A GAI, LESBIANA O BISEXUAL.

Escoles Publiques de Seattle, "1995 Seattle Teen Health Risk Survey". Tirad Annual Report of the Safe Schools Anti-violence Documentation Project, 1995.

L'escola ha de prendre consciència que aquesta realitat afecta els seu alumnat i famílies i que fins i tot pot comportar situacions de risc d'exclusió social. Ha de prendre consciència de la seva funció social i el seu paper en aquest problema.

1.1. NOVES REALITATS A LA SOCIETAT D'AVUI

Les noves realitats familiars, el fenomen incipient de sortida de l'armari durant l'adolescència i l'existència de professorat obertament gai o lesbiana mostren una nova concepció de les relacions personals, familiars i laborals.

1.1.1 LA FAMÍLIA

A Catalunya les formes de convivència familiar s'han diversificat. La pluralitat de models familiars ha incorporat les parelles de fet, les famílies reconstituïdes, les parelles del mateix sexe i les famílies monoparentals.

Hi ha homes gais i dones lesbianes amb fills provinents de relacions anteriors o d'adopció com a persones individuals (actualment la llei no reconeix l'adopció a les parelles del mateix sexe).

ALGUNES DADES:

Al voltant de 200.000 famílies (el 10%) són monoparentals, d'aquestes més del 80% tenen com a cap de família una dona.

Unes 700 dones van inscriure els seus fills i filles al registre civil sense indicar el nom del pare; això vol dir que l'any passat van sortir a la llum 700 famílies monoparentals o formades per una parella de dones lesbianes.

Moltes dones lesbianes, amb parella o sense, estan optant per la inseminació artificial com a via de maternitat.

1.1.2. INFANTS I JOVES LESBIANES, GAIS, BISEXUALS, TRANSGÈNERES O QUESTIONANT-SE LA SEVA SEXUALITAT.

L'infant, l'adolescent i el jove que descobreix tenir una sexualitat diferent de la de la majoria segueix construint la seva identitat a partir del menyspreu. Aprèn que enlloc de socialitzar la seva diferència, l'ha d'ocultar, fins i tot amb els amics i les persones més estimades. El procés de subjectivació, des d'una realitat de submissió, fins a la normalització de la seva identitat, passa per tot un seguit de pors interioritzades i resulta, sovint, complex i traumàtic.

ELS NOIS GAIS ADOLESCENTS DIUEN QUE COMENCEN A "SENTIR-SE DIFERENTS" A L'EDAT DE 5 A 7 ANYS; TOT I QUE DIUEN QUE EN AQUEST MOMENT ENCARA NO RELACIONAVEN AQUEST SENTIMENT AMB LA SEXUALITAT.

Treadway L., Yoakum J. "Creating a Safer School Environment for Lesbian and Gay Students". Journal of School Health, Setembre 1992.

Aquests infants i joves creixen en una societat que reconeix la diversitat d'orientació sexual en els adults però la ignora en el cas dels infants i adolescents. Ningú no els acompanya en la descoberta de la pròpia sexualitat i encara avui cal que cadascú/na obri per si mateix/a la porta de l'armari. Un infant o jove lesbiana, gai, bisexual, transgènere o que està qüestionant-se la seva sexualitat s'enfronta a prejudicis i dificultats que provoquen desatenció de les seves necessitats:

*LES PERSONES JOVES
LESBIANES I GAIS
COMENCEN A RELACIONAR
LA SENSACIÓ DE "SENTIR-SE
DIFERENTS" AMB LA
ORIENTACIÓ SEXUAL CAP AL
SEU MATEIX SEXE AL VOLTANT
DELS 13 ANYS*

Sears J. Growing Up Gay in the South.
Harrington Park Press. New York, 1991.

- La creença que l'orientació homosexual o la identitat de gènere són opcions entre persones adultes, amb la consegüent negació de la sexualitat d'aquests nois i noies.
- La dificultat per a trobar persones de confiança. La majoria del professorat no sap com tractar amb la diversitat de gènere i d'orientació sexual.

Els educadors han d'entendre el complex procés de creixement personal que suposa descobrir la pròpia orientació sexual. Afavorir la visibilitat i la normalització de l'homosexualitat i el transgenerisme ajuda tota persona adolescent a créixer, a viure plenament i a realitzar-se. El treball de la diversitat d'orientació sexual és una oportunitat educativa comparable al treball de qualsevol altra forma de discriminació. Ajudant el jovent lgbtq al coneixement de si mateix, ajudem qui s'esta qüestionant la pròpia sexualitat i també ajudem als heterossexuals a convida amb la diversitat i a tenir un coneixement més plural de la sexualitat humana.

Cal crear les condicions que permetin al professorat lgbt viure i expressar públicament la seva orientació amb la mateixa normalitat que ho fa el professorat heterosexual, sense veure's sotmès a acusacions basades en mites i estereotips. Actualment molts educadors oculten la seva orientació en perjudici de la seva persona, per risc de veure prejudjada la seva vàlua professional o per por a l'acomiadament. Aquesta situació els crea indefensió afegida a la privació dels drets laborals que els haurien de correspondre.

En el principio hay la injuria. La que cualquier gay puede oír en un momento u otro de su vida, y que es el signo de su vulnerabilidad psicológica y social. (...) la acción preformativa no la produce el enunciado en cuanto a tal. Se atiende más bien a las consecuencias producidas por el hecho de decir algo (el temor, los sentimientos, los pensamientos provocados por una frase como "te advierto que"). En un primer análisis, podría incluir a la injuria en esa categoría. La injuria es un acto del lenguaje –o una serie repetida de actos- por el cual se asigna a su destinatario un lugar determinado en el mundo.

ERIBON, D, *Reflexiones sobre la cuestión gay*, trad. cast.: Jaime Zulaika, Barcelona: Anagrama, 2001, Colección Argumentos.

1.2. ANTECEDENTS

1.2.1. ELS ANYS 70

Els fets històrics de la revolta de Stonewall a la ciutat de Nova York l'any 1969, suposen un canvi fonamental en la concepció de la persona homosexual i la seva dimensió social. Com a conseqüència d'aquests canvis s'inicia la creació de grups i entitats de suport i ajuda mútua.

Durant la dècada dels 70 apareixen grups de joves que s'identifiquen com a gais o lesbianes.

HORIZONS SOCIAL SERVICES:

L'any 1973 es crea a Chicago el grup *Horizons*, que proporciona suport legal, social i psicològic a adults que volen sortir de l'armari.

Ja l'any 1978 *Horizons* es troba amb un important nombre de joves d'entre 14 i 20 anys que s'hi apropen. Inicialment es forma un grup de tarda que acaba esdevenint, l'any 1979, un dels primers grups de joves gais i lesbianes i dóna lloc a un programa específic pel jovent.

1.2.2. ESTUDIS I EXPERIÈNCIES EDUCATIVES

La dècada dels 80 es funden als Estats Units diverses institucions per a joves: la *Harvey Milk School* de Nova York per a joves gais, el *Project 10* de les escoles de Los Angeles i l' *Institute for the Protection of Lesbian and Gay Youth* a Nova York. També durant els anys 80 comença la publicació d'estudis sobre la realitat dels joves gais i lesbianes.

REPORT OF THE SECRETARY'S TASK FORCE ON TEEN SUICIDE:

Aquest estudi federal publicat l'any 1989 treu a la llum que el suïcidi és una de les principals causes de mort entre els joves i que els adolescents que es debaten en conflictes relacionats amb l'orientació sexual tenen 3 cops més probabilitats de cometre suïcidi que els seus companys heterosexuales. Posteriors estudis han seguit documentant les dificultats i el patiment del jovent glbtq.

La dècada dels 90 canvia les estratègies i les línies de treball als Estats Units. Es creen associacions d'educadors que treballen la realitat homosexual com la *Gay, Lesbian and Straight Education Network*. Alguns Estats americans promulguen lleis per a tractar la violència homòfoba als centres escolars i inicien innovadores polítiques educatives. Cal destacar els models de Seattle i Massachusetts, amb la implantació del *Safe Schools Program* per alumnes glbt. També cal destacar la iniciativa anomenada *The P.E.R.S.O.N Project* (*Public Education Regarding Sexual Orientation Nationally*) que consisteix en una xarxa d'organitzacions i persones

individuals que treballa des dels anys 90 per assegurar que el jovent dels Estats Units rebi en l'ensenyament públic informació correcta i no esbiaixada sobre les persones gais, lesbianes, bisexuals i transgènere i també sobre la naturalesa i diversitat de l'orientació sexual.

Des del *PERSON project* es promouen estratègies per a millorar el tractament curricular i personal de les persones lgbt des d'infantil fins a secundària.

A la dècada dels 90 ja hi havia publicats als Estats Units més d'una desena de llibres infantils per treballar l'homosexualitat amb nens i nenes i prop d'una quarantena de llibres d'autoajuda, novel·la i biografies per a adolescents.

El video **És fonamental. Parlar de l'homosexualitat a l'escola** mostra els fruits de treballar l'homosexualitat a algunes escoles dels Estats Units.

1.2.3 SITUACIÓ A EUROPA

A Europa hi ha pocs estudis que ens permetin comparar aquesta realitat, però es disposa de dades significatives a França i a Itàlia. A França s'ha determinat que el suïcidi és la primera causa de mort entre els 25 i els 34 anys i la segona entre els 15 i els 24 anys d'edat. A l'Estat francès tres joves es treuen la vida cada dia i les temptatives de suïcidi entre els joves de 15 a 24 anys són d'entre 15.000 i 25.000 cada any. No s'ha establert una correlació amb els estudis dels EUA però a l'Estat Italià l'*Associazione gay*

LIGNE AZUR:

La línia d'ajut telefònic **LIGNE AZUR**, creada el 1995 a l'estat francès per ajudar els nois i noies que s'interroguen sobre els seus sentiments, desigs, orientacions o pràctiques sexuals, ha mostrat que el 70% de les trucades corresponen a joves amb dificultats per a l'acceptació de la seva diferència sexual.

e lesbica de Florència ha fet una enquesta per internet que desvetlla dades alarmants: El 65% dels gais i el 61% de les lesbianes han pensat algun cop en el suïcidi, el 22% d'homes i el 21% de dones ho han intentat, i el 28% de les persones que van respondre l'enquesta han seguit tractament psicològic o psiquiàtric (l'11% en contra de la seva voluntat).

També cal destacar el treball de l'entitat *Istituto Gaycounseling* que desenvolupa projectes com el que es pot observar en el video **Nessuno Uguale**, on es confronten, mitjançant l'atenció i el seguiment d'un psicòleg, dos grups de joves (homosexuals i heterosexuales) que comparteixen i descobreixen les seves vivències i estereotips.

A Catalunya diverses veus reclamen l'atenció sobre la necessitat d'atenció als joves gbltq:

Ja als anys 80 el Casal Lambda publica el conte La Martona viu amb l'Eric i en Martí, traducció de l'original de Susanne Bosche.

L'any 2001 la Coordinadora gai-lesbiana realitza conjuntament amb ACGIL (Associació Cristiana de Gais i Lesbianes) una campanya informativa i de sensibilització destinada a les 3000 escoles del Principat sobre la necessitat de tractar l'homosexualitat. La campanya va consistir en la tramesa dels materials: Com dir-ho als pares, 25 qüestions sobre l'orientació sexual i Homosexualitat, cristianisme i educació i va donar peu a la realització de xerrades a diversos centres.

L'any 2002 neix l'associació INCLOU: gais i lesbianes en l'educació. Inicialment es dedica a la formació d'educadors i a fer xerrades a escoles, instituts i esplais. El 2003, Inclou inicia la campanya **Torna a l'escola**.

Cal destacar molt especialment el **Manifest sobre família i diversitat sexual** de l'Associació de Mares i Pares de Gais i Lesbianes (AMPGIL) i la **Proposició no de llei sobre el respecte a la diversitat d'orientacions sexuals** del Parlament de Catalunya (maig 2002). L'any 2003 l'Escola de Pares de la Federació d'associacions de mares i pares de Catalunya (FaPaC) ha publicat el *full d'assessorament* núm. 51 titulat **Obrint pas a la diversitat sentimental humana**.

El primer semestre del 2004 la Regidoria de Dona i Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona ha organitzat conjuntament amb l'AMPGIL les **II Jornades sobre infància, adolescència i diversitat emocional, sexual i afectiva**.

A l'Estat Espanyol hi ha recents iniciatives a destacar:

El 1998 *Fundación Triángulo* edita la Unidad Didáctica sobre Homosexualidad, llibre que conté documents, dinàmiques i recursos per a treballar a l'ESO. L'any següent El Defensor del Menor de la Comunitat de Madrid edita la Unitat didáctica **25 cuestiones sobre la orientación sexual**, redactada per la Comissió d'Educació del *Colectivo de lesbianas y gays de Madrid*.

L'any 2001 el *Consejo de la Juventud de España* edita la Guía para trabajar en el Tiempo Libre la diversidad de Orientación Sexual, amb informació i recursos per educadors del temps de lleure.

L'any 2002 XEGA (*Xente Gai Astur*) publica amb el suport de la Direcció General de Salut Pública del Principat d'Astúries, l'Institut Asturià de la Joventut, la Fundació Municipal de Serveis Socials de Gijón i el Consell de la Joventut del Principat la guia didàctica per a l'ESO El respeto a la diferencia por orientación sexual. També fan amb el Govern d'Astúries cursos de formació per a educadors i personal directiu de centres docents.

El món editorial ja s'ha fet ressò de la realitat actual. La publicació dels contes infantils **La meua família**, **El príncep enamorat** i **Paula tiene dos mamás**, que treballen l'homoparentalitat, i de les dues guies per a adolescents gbltq **Eixir** i **Gent com Tu**, aquesta última escrita per Inclou, posa de manifest canvis en la demanda de materials educatius.

2. EL PROJECTE DE LA XARXA D'ESCOLES

A partir del treball amb un grup d'escoles i instituts es vol portar a terme la inclusió de la diversitat d'orientació sexual en el currículum escolar i alhora desenvolupar i assajar estratègies per tractar amb la violència homòfoba. Dinamitzant aquesta xarxa, Inclou vol integrar les accions que porta a terme (formació d'educadors, xerrades per a joves i centre de recursos didàctics) i promoure la creació d'un Programa per tractar la diversitat afectiva i sexual a l'escola.

El projecte consisteix en coordinar les feines i propostes realitzades en un grup reduït de centres (des d'ara Xarxa Pilot). Es parteix de l'ús i l'experimentació amb els recursos disponibles a l'associació per a dinamitzar l'aparició de noves propostes didàctiques i materials curriculars. L'anàlisi de les tasques realitzades pels equips d'aquests centres ha de concloure amb estratègies eficaces per incidir en els comportaments, el llenguatge homòfob i millorar la convivència

Què fan els diferents agents implicats en la xarxa pilot?

INCLOU:

Oferir formació i recursos
Dinamitzar la creació i l'intercanvi.

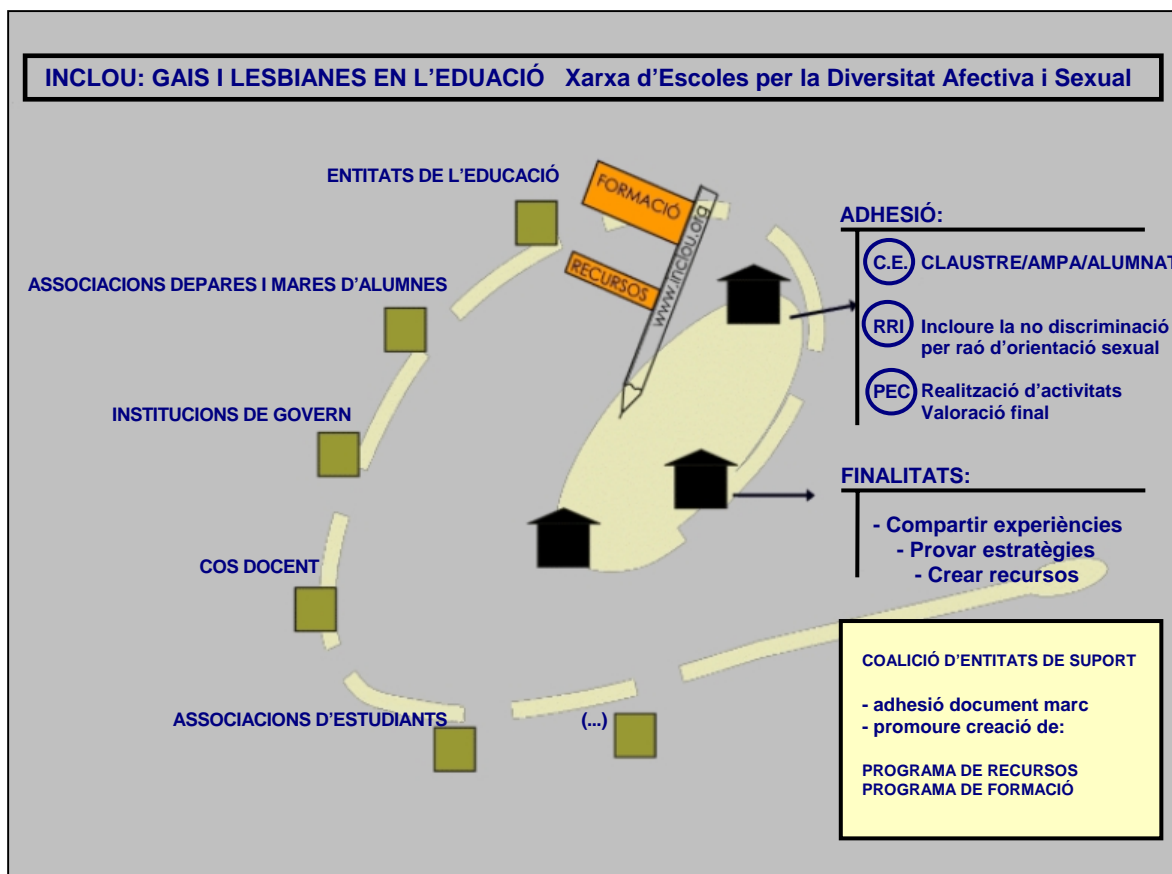
ESCOLES:

Crear i experimentar amb nous recursos.

ENTITATS i INSTITUCIONS:

Assumir i donar suport a la experiència. Aportar recursos organitzatius i/o econòmics.

Es preveuen tres etapes: 1. Xarxa pilot;
2. Creació d'un programa;
3. Difusió de l'experiència.

2.1. INICIAR LA XARXA PILOT

OBJECTIUS

EDUCATIUS:

- Formar educadors en el coneixement, el respecte i el suport vers la diversitat d'orientació sexual i la identitat de gènere.
- Potenciar estratègies d'intervenció per part dels/les professionals de l'ensenyament.
- Unificar criteris d'actuació front a les diferents formes de violència homòfoba.
- Compartir i posar en comú experiències, estratègies, i tota mena d'aportacions.
- Crear i experimentar materials didàctics
- Iniciar propostes curriculars

ORGANITZATIUS:

- Crear la xarxa pilot amb un grup reduït d'escoles i espais que treballin el tema durant el curs acadèmic.
- Crear un vehicle de comunicació de les experiències dins la web d'INCLOU.
- Recollir i difondre dins la xarxa les experiències, recomanacions i aportacions dels centres.
- Donar resposta a les necessitats originades pel propi funcionament del projecte.

2.1.1. PONÈNCIA. DEBAT INICIAL

Es pot desenvolupar en diverses sessions (per a l'AMPA, per al claustre i per als estudiants), o en una sessió conjunta.

L'objectiu és sensibilitzar sobre la realitat de l'alumnat lgbtq i generar debat sobre la necessitat d'atendre la diversitat d'orientació sexual.

2.1.2. ADHESIÓ

Les escoles s'adhereixen a la xarxa mitjançant la signatura d'un document de reconeixement dels drets de l'alumnat lgbtq. Ser membre de la xarxa involucra tots els estaments d'un centre i és alhora l'expressió d'un compromís d'aquestes parts de treballar per evitar la violència homòfoba.

L'acte d'adhesió comporta tres acords:

- **Subscriure la *Declaració de drets de l'alumnat lgbtq.***
- **Modificar el Reglament de Règim Intern** especificant-hi que no s'admetrà la discriminació ni formes de violència per motiu d'orientació sexual ni identitat de gènere.
- **Aprovar la realització d'activitats específiques** en el Projecte Educatiu de Centre (PEC) per a cada cicle d'ensenyament (com a mínim l'activitat de tutoria).

2.1.3 ACCIONS A REALITZAR

A1. REALITZAR UN CLAUSTRE DE FORMACIÓ sobre la diversitat d'orientació sexual.

A2. CREAR UN GRUP DE TREBALL amb un mínim d'una persona per etapa que dinamitzi el treball amb recursos didàctics i reculli propostes i materials.

A3. ÚS INDIVIDUAL I COL·LECTIU D'ESTRATÈGIES per prevenir i tractar la violència homòfoba

A1. EL CLAUSTRE DE FORMACIÓ

Inclou realitzarà una sessió inicial de formació per al claustre, aportant:

- Coneixement teòric actual referent a la diversitat d'orientació sexual.
- Materials i recursos (activitats didàctiques, recursos i estratègies)
- Anàlisi de casos.

A2. EL GRUP DE TREBALL PER LA DIVERSITAT D'ORIENTACIÓ SEXUAL

Realitza activitats i proposa experiències del Centre de Recursos d'Inclou. Promou la creació de nous materials.

Inclou dóna suport al Grup de Treball, posant a disposició dels centres adherits a la Xarxa:

- Assessorament
- Proposta de continguts per a les diferents etapes.
- Recursos (llibres, vídeos, activitats didàctiques i estratègies).
- Punt de consulta i d'intercanvi de materials a www.inclou.org

A3. ÚS D'ESTRATÈGIES PER PREVENIR I TRACTAR LA VIOLÈNCIA HOMÒFOBA

Un dels recursos més eficaços en la prevenció i el tractament de la violència homòfoba és el comportament personal de tots els membres de la comunitat educativa. Aturar l'insult, verbalitzar les situacions de discriminació i reflexionar sobre el seu significat posa l'educador/a com a referent de comportament i reforça l'alumnat integrador front als comportaments homòfobs.

L'experiència assolirà els seus objectius en la mesura que els educadors i educadores del centre incorporin aquestes estratègies en la seva pràctica diària, tal com ho fan actualment respecte la xenofòbia, la discriminació de gènere i els comportaments perjudicials per l'entorn i la convivència.

2.1.4 UNA PROPOSTA DE TEMPORITZACIÓ

<u>1r TRIMESTRE</u>	<u>2n TRIMESTRE</u>	<u>3r TRIMESTRE:</u>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponència, debat inicial i adhesió a la Xarxa. 2. Claustre de formació. 3. Constitució del Grup de Treball per la Diversitat d'Orientació Sexual. 4. Proposta de treball	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trobada d'assessorament amb el grup de treball. 2. Activitat de formació conjunta per als grups de treball de les escoles de la Xarxa. 3. Realització d'activitats.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trobada dels grups de treball. 2. Posada en comú. 3. Valoració de la possibilitat de fer una publicació conjunta

L'experiència de la Xarxa Pilot ha de permetre, després d'un període raonable de treball, desenvolupar propostes curriculars i crear un Programa que contempli la formació d'educadors i el material educatiu.

2.2. DE LA TEORIA A LA PRÀCTICA

2.2.1 QUÈ PASSA QUAN... ?

El treball de la diversitat afectiva i sexual pot generar tota mena de reaccions. Malgrat que alguna família pugui manifestar desacord, el sentiment de fer una tasca positiva i esperada és important. L'acollida de les activitats acostuma a ser bona, tant per part dels educadors i educadores com de nois i noies i famílies.

QUÈ PASSARÀ SI OBRIM L'ESCOLA A GAIS I LESBIANES

A tothom li agrada poder explicar que estima un oncle, un amic o un cosí que és gai, que té una familiar lesbiana o que les seves veïnes són una parella que aprecia. Amb freqüència es comprova que quan parlem obertament d'orientació sexual i d'identitat de gènere i la nostra manera d'actuar mostra que és normal estem potenciant el comportament integrador i positiu dels nois i noies que volen desmarcar-se de la pressió de grup.

UNA FAMÍLIA NO VOL QUE ES TREBALLI L'HOMOSEXUALITAT A L'ESCOLA

L'expressió de dubtes i inquietuds és legítima i fins i tot pot ser una oportunitat més de parlar obertament i sense prejudicis. Cal explicar que parlar d'homosexualitat no és promoure-la, ja que l'orientació sexual no és una elecció personal sinó una característica de la persona. Quan l'escola treballa la diversitat sexual, constata una realitat que existeix: els gais, les lesbianes i els/les transsexuals són persones que contribueixen a la societat i tenen drets.

NO TOLEREM AGRESSIONS, INJÚRIES I INSULTS PER RAÓ D'ORIENTACIÓ

Els nostre alumnat i les seves famílies rebran el missatge que la nostra escola valora la igualtat de tots els seus membres, que treballa per crear un entorn segur i vol eradicar totes les formes de discriminació.

2.2.2 PARLEM DE CONTINGUTS: EL CURRÍCULUM

El disseny curricular actual no contempla la realitat de la persona lgbtq. El treball de les escoles de la Xarxa ajudarà a enriquir el currículum amb activitats per a:

- Incloure tots els models de família que hi ha a la nostra societat.
- Informar correctament i acuradament sobre l'orientació sexual en educació sexual, socials i humanitats.
- Informar sobre les contribucions històriques i actuals de lesbianes, gais, bisexuals i transgènere a l'art, la llengua, l'educació, la ciència, l'esport etc
- Discutir el moviment pels drets lgbtq i l'història de la lluita per l'equitat de les minories sexuals a Catalunya i arreu del món.
- Incloure models i referències socials. Documentar de esdeveniments socials, legals i històrics significatius com ara la revolta d'Stonewall el 1969, la primera manifestació per l'alliberament dels anys 70 a Barcelona o la lluita per la derogació de la Llei de perillositat social.

ANNEX1:

PROPOSICIÓ NO DE LLEI SOBRE EL RESPECTE A LA DIVERSITAT D'ORIENTACIONS SEXUALS

Tram. 250-02770/06

Presentació: Sra. M. Assumpta Baig i Torras, juntament amb quatre altres diputats del Grup Parlamentari Socialistes – Ciutadans pel Canvi
Reg. 42380 / Admissió a tràmit: Mesa del Parlament, 21.05.2002

A LA MESA DEL PARLAMENT

M. Assumpta Baig i Torras, Miquel Iceta i Llorens, Roberto Labandera i Ganachipi i Flora Vilalta i Sospedra i Josep Casajuana i Pladellorens, diputades i diputats del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi, fent ús d'allò que es preveu als articles 134 i 135 del Reglament de la Cambra, presenten per a la seva tramitació la següent Proposició no de Llei.

Durant el mes d'abril s'ha fet públic el manifest sobre família i diversitat sexual que ha promogut l'Associació de pares i mares de gais i lesbianes. El manifest comença amb el reconeixement que «En els nostres temps, l'aprofundiment en la lògica de la democràcia està comportant la lenta però inexorable desaparició de totes les barreres de discriminació social per causes sense significació moral: el sexe, la raça i les creences». Més endavant constata «i en aquest context, els pares i mares de gais i lesbianes veiem amb estupefacció com els nostres fills i filles resten encara víctimes d'una legalitat i d'una pràctica social que els segrega i estigmatitza. Segueixen obligats a ocultar-se sense que hagin fet res més que ésser el que són...»

Els pares i mares coneixedors de l'angoixa dels seus fills i filles manifesten que «Molts d'ells han sucumbit en una absurda i tràgica lluita contra si mateixos, en que han pagat un trist tribut d'instabilitat mental i devaluació de la seva autoestima».

És per això que es presenta la següent:

PROPOSICIÓ NO DE LLEI

«El Parlament de Catalunya insta el Consell Executiu a:

1. Encarregar a l'àmbit universitari l'elaboració d'un informe de gran abast sobre la problemàtica social que afecta els i les adolescents i joves homosexuals, per tal de que de les seves conclusions se'n puguin despendre les gran línies d'intervenció político-pedagògica.
2. Introduir en els currículums escolars el coneixement de la diversitat d'orientacions sexuals com la seva consideració des del respecte i la solidaritat.
3. Contemplar en els materials didàctics d'infantil, primària, secundària i universitària la diversitat sexual com una realitat existent i legítima, com a requisit exigible per a la seva homologació pel Departament d'Ensenyament.
4. Formar als mestres i professors, prioritzant els que han d'exercir tutoria en grups d'alumnes, en la descoberta de sí mateixos, i en el tractament de qualsevol de les opcions sexuals dels nois i noies.
5. Garantir en les biblioteques i en qualsevol material pedagògic dels centres educatius, l'existència de totes les opcions sexuals per a accelerar la normalització de l'opinió ciutadana davant el fet homosexual».

Palau del Parlament, 7 de maig de 2002.

ANNEX 2: DECLARACIÓ DE DRETS DELS ESTUDIANTS LGBTQ

Inclou: gais i lesbianes en l'educació promou la difusió d'aquesta declaració de drets provinent del Project 10 (Los Angeles Unified School District) de les entitats GLAAD / SFBA i del document "Teaching and Counseling Gay & Lesbian Students Action Sheet" de la National Education Association dels EUA.

The right to fair and accurate information about sexual orientation in textbooks and other classroom materials.

DRET A REBRE INFORMACIÓ EXACTA I ADEQUADA SOBRE LA ORIENTACIÓ SEXUAL EN ELS LLIBRES DE TEXT I EN ALTRES MATERIALS EDUCATIUS.

The right to unbiased information about the historical and continuing contributions of lesbian, gay, bisexual and transgender people in all subject areas, including art, literature, science, sports, and history/social studies.

DRET A REBRE INFORMACIÓ IMPARCIAL SOBRE LES CONTRIBUCIONS QUE HAN FET AL LLARG DE LA HISTÒRIA LES LESBIANES, GAIS, BISEXUALS I TRANSGÈNERES EN TOTES LES ÀREES DEL CONEIXEMENT, ENTRE LES QUE DESTAQUEN L'ART, LA LITERATURA, LA CIÈNCIA, ELS ESPORTS, LA HISTÒRIA I LES CIÈNCIES SOCIALS.

The right to positive role models, both in person and in the curriculum; the right to accurate information about themselves, free of negative judgment, and delivered by trained adults who not only inform lesbian, gay, bisexual and transgender students but affirm them.

DRET A TENIR MODELS POSITIUS, TANT EN PERSONA COM EN EL CURRÍCULUM; DRET A UNA INFORMACIÓ EXACTA SOBRE SI MATEIXOS/ES, SENSE PREJUDICIS, FORMULADA PER ADULTS PREPARATS QUE NO TAN SOLS INFORMIN ALS I LES ESTUDIANTS LGBTQ SINÓ QUE ELS DONIN SUPORT.

The right to attend schools free of verbal and physical harassment, where education, not survival, is the priority.

DRET A ASSISTIR A L'ESCOLA SENSE HAVER DE PATIR VIOLÈNCIA VERBAL O FÍSICA, DE MANERA QUE L'EDUCACIÓ, I NO LA SUPERVIVÈNCIA, SIGUI LA PRIORITAT DELS ESTUDIANTS.

The right to attend schools where respect and dignity for all students, including lesbian, gay, bisexual and transgender students, is a standard set by the state Superintendent of Public Instruction, supported by state and local boards of education, and enforced by every district superintendent, principal, and classroom teacher.

DRET D'ASSISTIR A ESCOLES ON EL RESPECTE I LA DIGNITAT DE TOTS ELS I LES ESTUDIANTS, INCLOSOS ELS/LAS ESTUDIANTS LGBTQ SIGUI UNA DE LES PRIORITATS FORMULADES PER LA INSPECCIÓ EDUCATIVA, RECOLZADA PER LES AUTORITATS LOCALS I NACIONALS D'EDUCACIÓ I QUE S'APLIQUI I ES FACI COMPLIR PER LA INSPECCIÓ, LA DIRECCIÓ DELS CENTRES I EL PROFESSORAT A L'AULA.

The right to be included in all support programs that exist to help teenagers deal with the difficulties of adolescence.

DRET A FORMAR PART DE TOTS ELS PROGRAMAES DE SUPORT QUE EXISTEIXIN PER A AJUDAR A SUPERAR LES DIFICULTATS DE L'ADOLESCÈNCIA.

The right to legislators who guarantee and fight for their constitutional freedoms, rather than legislators who reinforce hatred and prejudice.

DRET A TENIR LEGISLADORS QUE GARANTEIXIN ELS SEUS DRETS CONSTITUCIONALS I LLUITIN PER ELLS I ELLES, EN LLOC DE LEGISLADORS QUE REFORCIN L'ODI I ELS PREJUDICIS.

The right to a heritage free of crippling self-hate and unchallenged discrimination.

DRET A UNA EDUCACIÓ LLIURE D'HOMOFÒBIA I DE DISCRIMINACIÓ.

ANNEX 3: L'ASSOCIACIÓ INCLOU

Inclou: gais i lesbianes en l'educació és una entitat que treballa pels drets dels infants i joves a rebre una educació que integri la diversitat d'orientació a l'educació. La filosofia de l'entitat parteix de la consideració que la diversitat sexual és una oportunitat educativa per a tothom. Si per a gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals ho és pel coneixement de si mateixos per als heterossexuals ho és pel coneixement i l'acceptació de la diversitat en la sexualitat humana.

La tasca de l'associació té diverses finalitats, principalment:

- Promoure el dret de tot infant a créixer d'acord amb la seva sexualitat
- Dinamitzar la comunitat educativa en el treball de la diversitat d'orientació sexual i en la creació d'un entorn segur i lliure d'homofòbia, tant a les escoles com als espais.
- Donar suport als educadors gais, lesbianes i transsexuals.

Ha realitzat xerrades a centres molt diversos (com l'IES Forat del Vent, l'American School of Barcelona o la Institució Montserrat SCCL). Actualment prepara formació de monitors per a l'ESPLAC i un curs d'estiu del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia, Ciències i Lletres de Catalunya. La tardor del 2003 ha endegat la campanya **Torna a l'Escola**, destinada a conscienciar la comunitat educativa sobre la necessitat de treballar l'homosexualitat a l'escola.

Trobareu més informació sobre l'entitat a www.inclou.org

QUI SOM:

L'associació **INCLOU: Gais i lesbianes en l'educació** és un equip format per educadors, estudiants i persones interessades a donar a conèixer la realitat dels adolescents gais i lesbianes.

Treballem per fer de les escoles entorns segurs i favorables per a la maduració i creixement personal d'aquests infants i joves.

"Necessitem educadors que presentin una imatge positiva de gais i lesbianes, educadors que no admetin insults a la classe, educadors que parlin d'homosexualitat. Que tractin l'homofòbia igual que tracten el racisme"

(Júlia, 16 anys)

OBJECTIUS:

Afavorir la creació d'entorns escolars segurs i integradors per als alumnes i professors gais i lesbianes que permetin establir lligams de coneixement mutu entre adolescents hetero i homosexuals.

Oferir suport i formació a famílies i educadors.

Promoure la visibilitat de l'homosexualitat en el currículum escolar.

Formar una xarxa d'educadores i educadors interessats en el treball de la diversitat d'orientació afectiva i sexual i de la identitat de gènere.

CAMPANYES:

A la nostra pàgina web pots consultar les campanyes de sensibilització que periòdicament adreçem a la comunitat educativa.

ACTIVITATS:

Si t'interessa de compartir les teves experiències i inquietuds, a la nostra associació pots trobar:

- Espai de trobada, d'ajuda mútua i de formació per a gais i lesbianes.
- Comissions de treball.

Si necessites recursos per treballar l'homosexualitat a la teva entitat, escola o espai, INCLOU et pot oferir:

- Xerrades per a escoles, instituts i espais.
- Activitats de formació per a educadors.
- Centre de recursos disponible a la nostra seu i a www.inclou.org.

Inclou
Gais i lesbianes en l'educació